

in quo sū (ē simile) cōit quarto mō qualit. Sd congr. sic
 ad oris, n̄ quamlibet eōdām inspē, satis ē, ut res dicant̄
 similes: s̄d tm̄ illa, quā reperit̄ inter duas qualitatē eiusdē
 sp̄ci. Nam, teste p̄ho. sicut unitas in subia p̄it idem
 & unitas in quant. facit coguale: sic ē unitas in qualit.
 facit simile.

Rogabis tr̄ & relat. similit. & dissimilitud. (tam
 in gr̄a. quā in sp̄e) sint reales, an rōis? R̄s. ḡer̄e lo-
 quendo, ēē rōales. p̄. quia possunt h̄ere tres conditōes requi-
 sitas, nempe, funta realia; realiter distincta, & rea-
 liter existētia: q̄ tunc erunt reales.

Rogabis p̄terea & per eandem relat. similitudinis,
 aut dissimilitudinis, q̄ quā referunt̄ qualitatē, referant̄ ēē
 subia, an p̄ diversa? R̄s. referri p̄ eandem. p̄. quia sup-
 p̄it relatio d̄icta, fundata in rōali; ut homo, quic̄ subia
 dicat̄ d̄ictē ab equo. & sup̄it relatio aequalitatis, funda-
 ta in quant.; ut subia, quā subilla lacte, dicat̄ aequalis.
 & ē sup̄it relatio similitudinis, fundata v̄g in albe-
 dine, ut subia p̄ illa referat̄ ad aliud, de n̄ictōe r̄ite
 v̄t (quod) & tanqm̄ subiectū ultimati?

De p̄ramento relat. ^{is}

Quar. prima
 Articulus primus.

281
Utrum dicantur relationes reales.

Duplex est in hac re sententia. 1° neg. q. p^o est. quia relatio est comparatio unius cum alio: sed haec comparatio est actus intellectus: q. ante intellectum non datur relatio in rebus; & contra factae sunt relationes reales. confir. quia ante operationem intellectus non dantur in rebus, nisi p^o absolute. Cog. quant. uel albedines quae possunt comparari in se: sed huiusmodi p^o absolute non sunt reales, ut patet: q. tales relationes reales sunt ficticiae.

2°: si essent admittenda relationes reales, foret ad salvandas aliquas de nominibus minationes relictas, q. dantur in rebus (vg. esse patrem, aut filium; esse aequale, aut simile. etc.) sed haec de nominibus saluari possunt absque relationibus realibus: q. illa non sunt admitterenda p^o Min. quia si ponantur deo quanta eiusdem extensionis: uel duo alba eiusdem intensiois (sublata, uel praecisa quacumq. alia entit^o) illa dicentur aequalia & similia: & tunc non habent relationes reales, ut supponimus: q. haec de nominibus absque relationibus realibus saluari possunt. confir. quia esse cognitum, & esse amatum sunt de nominibus relatiua: et tunc non desumuntur a relationibus realibus, sed a p^o absolutis (n^ope ab actu cognoscendi, & amandi): q. si uel se res habet in alijs relationibus relictis; & contra non sunt admittenda relationes reales ad productas de-

denominaciones saluandas. Aliquarq̄ m̄to in Meth.³
ubi ē explicabit̄ quom̄o relationes a p̄sent̄s distinguant̄.

Nihilominus tenenda ē s̄n̄a affirmatiua, tam̄
uera, quā sequunt̄ omnes fere phī, ac Theologi. q̄ du-
plici finit̄. primū ex phī, sic. Dant̄ in verū n̄ā, & ante
operationem int̄ll̄s, aliq̄ eff̄s formales, reales; qui n̄ possūt
causari format̄ q̄ p̄is absolutas: q̄ admittenda s̄nt p̄is
relatiua, seu relationes reales, agq̄. causanti. cont̄-
rectē procedit, quia impossibile ē dari aliq̄ eff̄s forma-
lem, sine cā formali sibi proportionata. His d̄ on̄ d̄r̄ q̄
iōe patrem; ac similes & alia huiusmi denominaciones,
s̄nt eff̄s formales reales, qui uerē & realit̄ dant̄ a
p̄e rei: & n̄ possunt causari a p̄is absolutis (sicut
eff̄s formales p̄ord. ad a tr̄nscū, & ad aliud). q̄
causabunt̄ a reit̄is: q̄ huiusmi p̄is relatiua, seu re-
lationes reales admittenda s̄nt.

2^{ur} finitū ē ex Theologia, seu. In Deo dant̄ rela-
tiones reales: q̄ dabunt̄ ē in creatis. His p̄t̄ ex fide
aperente diuinas p̄sonas constitui ac distinguī p̄ re-
lationes. q̄ cont̄ quia in creatis reperunt̄ denōies si-
miles illis, q̄ quas in Deo admittunt̄ relationes reales
(vq̄. denominatio Patris, Filij, etc): q̄ ē in creatis
admitti deit̄ relationes reales; q̄q̄. talis denominatio-
nes desumant̄.

Arg. i^a s̄n̄a facile soluit̄.

121
Ad 1.º Dist. Mai. asserendo relatione^m esse comparationem
obiectivam; n^o est intellectualem. Deinde. Ad Min. e.
comparacione^m intellectualem est actus intellectus; n^o est ad
comparacionem obiectivam; & realem, quae in ipsis rebus,
ante intellectus reperitur. Haec n^o comparatio, est relatio realis.
Denique. N^o utriusque coniectura. Ad Congr. N. Mai. Pri.
est, quia ante operatione^m intellectus, praeter formas absolutas,
dantur esse in rebus alia respectiva, quae sunt relationes
reales.

Ad 2.º Dist. Min. ad eius probat. Dist. Min. asse-
rendo illa duo alba, vel quanta, sublatis relationi-
bus, pro similibus, vel equalibus haberi: n^o est forte. Ad
Congr. N. Min. Nam illa denominatio cogniti & ama-
ti, desumuntur proxime & forte a rebus ipsis, quae
in ipso obiecto cognito & amato fundantur. At id ab ip-
sis actibus cognoscendi, & amandi n^o desumuntur
nisi remote & habetur.

Art. 2.us

Quae relationes in hoc pra-
mento collocantur.

Antequam quae res solvantur. Not^{us} est. multa dari, ele-
gg. dubitari potest, & ponantur in hoc praememento. Nemo

relat.^{us}

relat^o rōis; relat^o s^m dīi. relationes transcēntes. & relat^o s^m cē
 Jamū relationes ^{scilicet} s^m cē, sunt illa, quae p^ont ab op^ore m^ol^o
 obiectū; ut relatio utis, aut p^ontis. Relationes s^m dīi, (seu
 potius relata s^m dīi rēgurosa), sunt quae p^ont ad aliud, so-
 lent explicari, ut s^m cē esse p^onti res absoluta & nullat^o habe-
 ant hūc^o inōinsecā^o ad aliud. ut se habet caque ad capiatū
 & ala ad allatū; & ideo d^onti relata s^m dīi s^m cē improprie s^m
 q^ois alioquin habeant annexione^o aliq^oid, seu aliq^oid p^ont
 annexam rōis, quasi de materiali.

Relationes transcēntes (seu potius relata transcēntia, q^o
 ē appellari p^ont relata s^m dīi improprie) sunt res absolu-
 ta, q^o explicari solent p^ont ad aliud, ad quod ex se habent
 hūc^o cōntem; ut se habet acciens ad subiectū; p^ont ad mōm;
 creatura ad Deū. etc. Relat^o dēnt^o s^m cē proprie sunt res re-
 latuā, q^o explicari p^ont ad aliud, ad quod h^o tam hēnt hūc^o;
 quam s^m cē ipsa hūc^o & p^ontalis tēntia ad respectū; ut sa-
 carneas, silitudo, & quantitas. etc. Illud ē maxime notan-
 dum ē, relationes transcēntes, distinguī à relationibus s^m cē,
 duplii discrimine. I^o ē ex p^onti; quia s^m cē relationes s^m cē res-
 piciunt hūc^o, hūc^o p^ont hūc^o; relationes ē transcēntes, h^o ita,
 s^m cē respiciunt hūc^o (saltem plerunt^o) tamq^o cōm sui cē speci-
 ficantem. II° discriminē ē ex p^onti subiecti; quia s^m cē transcēntes, s^m cē
 dēntia subiecti, seu rei, qua transcēnti referūt, hēnt q^o se veluti
 dīo illius: Relationes ē s^m cē proprie, nō s^m cē dēntia subiecti.

221
sed illud supponunt ea constantia in suo esse, illi q̄ adueniunt acci-
tali.

Resolutio q̄ opposita in 11.

Sit q̄ prima cl̄o: relationes rōis n̄ ponunt̄ in hoc pramēto.
p̄ q̄ quia n̄ habent omnes conditiones p̄r̄ales (ad n̄ sint centia
realia) q̄ ut. congr̄. quia ut p̄terenti in pramēto d̄erint coire
uniusc̄ ad relationibus realibus: sed n̄ coire (siquidem ad
ens reale & rōis n̄ dati uniuocū): q̄ n̄ ponunt̄ in hoc pramēto.

2^a cl̄o. Relationes s̄m̄ dici n̄ ponunt̄ in hoc pramēto.
p̄ quia relationes, seu relata s̄m̄ dici, n̄ s̄nt uera relationes.
q̄ ut. p̄ s̄m̄, quia v.g. cogit, a la, cogit: s̄nt relata s̄m̄
dici: et n̄ n̄ s̄nt uera relationes (siquidem s̄nt subta; & res for-
malis absoluta): q̄ relata s̄m̄ dici n̄ s̄nt uera relationes.
congr̄. quia s̄do Arist. reiecit. definit̄. relatus ab aliquo
tradit̄, quia comprehendebat et relata s̄m̄ dici: q̄ ex estima-
uit huiusmodi relata, n̄ s̄nt proprie relata; & coire n̄ collocari
in hoc pramēto. Nā a hoc quoniam n̄ bene p̄dicta definit̄.
reieceret.

3^a cl̄o. Relationes transcētes n̄ ponunt̄ in hoc
pramēto. p̄ quia relationes, seu relata transcētia q̄
et uocari possunt relata s̄m̄ dici, minus proprie n̄ s̄nt pro-
prie relationes: q̄ n̄ ponunt̄ in hoc pramēto. P̄ s̄m̄, quia
v.g. quantitas ē relata transcētia ad subiectū: & t̄n̄ ē pro-

quia relatio, si res absoluta pertinet ad 2as primum, ut
 pot. & relationes transcendentis non sunt proprie relationes. Confir.
 confir. i. quia relationes proprie, & praeles, sunt acciendes subiectis,
 in quo sunt. ut. se habet paternitas vii filii, & similitudo vii
 parietis. Relationes & transcendentis, sunt de cuncta subiecti,
 seu prae, in qua sunt: q^o relatio transcendentis non sunt uerere
 lationes; & conit nec praeles. Confir. 2. quia relationes
 transcendentis, quaedam sunt subiecta, q^o, prae subiecta: quaedam
 u^o acciendia, q^o, quantitas: q^o non possunt adhuc primum
 p^otinere.

4° c^o. In hoc primum ponuntur omnes, ad solas
 relationes in se reales. Ideo & uocantur relationes praeles.
 p^o a parau^o numeratione quia in hoc primum debent
 collocari aliqua relationes; sed non sunt uois; non sunt acciendia; non
 transcendentis, ut constat ex dictis: q^o erunt relationes in se
 reales. Confir. quia illae relationes huiusmodi habent in hoc primum
 mento, q^o conit definitio artica: sed conit in relatis, seu rela-
 tionibus in se realibus: q^o hae solae in hoc primum huiusmodi
 habent.

Dices: Illa artis definitio conit omnibus rebus, quia
 p^ond^o ad aliud ex plicans: nequi non est relata in se realia,
 sed de relata transcendentia ex plicans q^o ordine ad aliud: q^o
 est illis conit definitio artica. Dis. N. Mai. Nam definitio ar-
 tica conit in illis rebus, quae ad aliud se habent: quare in
 c^o.

68
e formalis relatiuus & alioquin accidentarius subiecto, quod
p' illud referat ad triu. At u' relata transcendentia, neque sunt
forte relatiua, neq' accidentalia subiecto, quod transcendentia
referat; ideo q' illis n' coit definitio relatiua tradita absurd.

Art. 3.us

Qua sit formalis rō relati.

Formalis rō relationis ex eius definit. cognosci potest. Quae sit ha-
bet. Relatio e' ens, cuius uerū e'e, e' ad aliud respicere. q'
parlam' ens intelligit' ens p'iale, quod ponit' hocq'ris. Reliq'
parta ponunt' hoc dicit'. & p' illas reuocant' reliqua p'ia-
menta accidentiū; quia illorū e'e, potus e' in suber, quā ad
triū. Ex q' colliges e' rōm formalem relationis consistere
in eo, quod sit ens ad aliud, inq' ad purū triū. cuius e'
effiū formalem nihil aliud e'e, quā referre subiectū, in-
quo e', ad triū, in quem tendit. Collige 2. predictam
definit. n' e'e effectū e'entem, quia n' constat uero grē, &
dicit' definiti; posse tū ad e'entes reuocari; quia constat
ex ijs, quae se habent instar grīs, & dicit'. Nam relatio
constatuit' ex inee p'iali in cor, & ex mis quoda' qui
uocati' ad aliud. quod alijs uerbis dici solet. relatione'
constatui ex rōe in, tanquā ex grē; & ex rōe ad
tanquā ex dicit'.

Sed contra superiore definit: Dicitur e' tunc e' re-
 lationu' transcendentiu' e' ad aliud respicere: q' de illis
 coit definitio: q' n' coit solis relationibus p'ualibus: s'p.
 1° dist. 1^{is}: n' tunc e' relationu' transcendentiu' e' respuere
 aliud, tanq'm p'ur'u' t'iu' c. aut tunc e' illar'u' e' respuere
 aliud, n' tanq'm p'ur'u' t'iu' s'c' tanq'm e' im' p'p'e-
 cificancem, tanq'm e' p'rim' e' i'nt' d'pendentem. Deinde q'
 utraq' conca. Nam p'adicta relationis definitio coit t'm
 relationibus, quax' p'ae, e' aliud respicere, tanq'm p'ur'u'
 t'iu': quom'o se habent relationes i' p'ualis. s'p. 2° dist.
 1^{is}: p'su' s'is, asserendo tunc e' relationu' transcendentiu' e' res-
 picere aliud, ita ut sint de e'ntia p'ae, seu subiecti, q'
 referunt n' u' ita, ut n' sint de illius e'ntia. Deinde
 utraq' conca. nam illa definitio coit t'm illis relob'o q'
 ita respuunt aliud, ut n' sint de e'ntia.

2°. Relatio n' respicit aliud: q' cuius e' n' e' aliud res-
 picere. s'p. 1^{is}: quia subiectu' h'ens relatione' e' quod dicitur
 respicere: q' n' ipsa relatio. s'p. 1^{is}: relatione' n' respuere ali-
 quid ut (quod): respicere t'n ut (quod), quia .s. e' p'ae, me-
 dianee quo subiectu' respuat aliud, ut (quod).

3°: omne acc'ns i'ntrinscu' i'nhaeret i'n subiecto: s'c' relatio
 e' acc'ns i'ntrinscu' q' i'nhaeret i'n subiecto: q' t'ac'u'
 cuius e' n' e' aliud, seu ad t'iu' s'p. c. Mar. e' Min. et e'
 conca' s'p. N. Aut 2° q' n' relatio i'nhaereat i'n subiecto, n'

92
sola in rōd in i, sed de in rōd adl compse accepta: in
in rōm adl quae e totū eius ee distinctiū, distine-
te e et prasse acceptam, in horet in subiecto, et in ad sub-
tū, sed ad tū?

Ar. quarto.

Quae requirantur ad reles

reales.

Quod abis e, quae requirantur ad relationē realem. Res.
in primis requiri quatuor, nempe extremū, finitū, re-
motū, finitū proximū (quod e uocāt ratio fundadi)
& triū. Extremū e id, quod denotat ab ipsa relatione;
finitū remotū e id, quod e eā extē, ut referat; ut se ha-
bet albedo, quae e finitū remotū relationis similitu-
dinis, quia e eā, ut paries per ipsam relationem simi-
litudinis referat. finitū proximū, e conditio, sine
qua nō fundabit, seu resultabit talis relatio in finitū.
ut se habet unitas in gē ad fundandā relationē si-
militudinis: et actio generandi, ad fundandā reles pa-
tris: & actio docendi ad fundandam relationem ma-
gistri. Denique triū e illud, quod trāt rōd reles, seu e
illud, in quo relatio fundat; e sicut, ut se hēt filius

Copiarie

Comparat^o relationis patris.

Rogabis 2°. & ubiund^o danti producta quatuor
(nempe extremu^m etc.) qua modo numeravimus; den-
si nec relationes reales. Pr^o negativ^e. Pr^o e^o quia et
relationes vois aliq^uo illo vto apparatu potiuunt^r; herit
& sua extrema, finita etc.) quapp ad relationes rea-
les requirunt^r ulterius tres celebres condiciones. Nimi-
rud^o, ut finita sint realia; realit^o distincta; reatu ex-
istencia. Ex deff^o 1^a conditionis n^o danti relationes ve-
ales in^o negaciones, aut in^o enca vois. Ex deff^o 2^a, n^o dan-
tur in^o pecc^o & homine^m meo^m. Deff^o 3^a, n^o danti in^o
duo aequalia, qua actu n^o consistunt. Illud il^l omitti n^o
debet, ex p^o 5° p^oima^m proximi, requiri, ut tale finitum
n^o pendeat ab opere in^o illis; sed vere de^o a p^oerei. Pr^o
si pendeat ab operatione in^o illis, n^o poterit fundare re-
latione^m reale^m.

Quaest. 2^a.

Art. 1°.

Quod sit q^uis sum^u huius p^oamenti.

Sit et^o q^uis sum^u huius p^oamenti; e^o relatio
p^oalis in^o eoi. Pr^o quia illud e^o q^uis sum^u huius alie-
ius p^oamenti, quod p^oali^o univoce, in^o idem no^oin e^o

re^o d^o

videtur de omnibus concretis in tali praeminentia, et ipse
 nullum aliud quod habet: sed relatio praeter in eo ita
 se habet: quod est quod summum huius praeminentia: notandum
 vero est, sicut quantitas in eo non dicitur aequalis, aut in-
 aequalis in actu ex eodem, sed in actu signato; ita con-
 latione in eo non referri, nec referre subiectum ad aliud
 in actu ex eodem: sed in actu signato.

Inquiratur et in hoc praeminentia praeter quod summum
 in abstracto, quod est relatio praeter in eo; possit et dari
 quod summum in concreto quod hoc non est relatum? Primum negatur
 si loquamur in rigore: si autem loquamur magis late,
 respondet affirmative. primum est pars resolutiva quia accidentia
 (ut supra vidimus) ponuntur in praeminentia in abstracto
 non in concreto: quod si in rigore loquamur, nullum quod
 summum alicuius praeminentia, atque ad eandem huius, potest
 capi in concreto; sed nec debet accipi in abstracto. Primum dicitur
 2^a pars, quia concreta accidentia, non ita a praeminentia
 relegantur, ut si aliquis minus rigurose loquatur, non
 possit ex ipsis praeminentia extruere: quod tunc poterit
 assignari quod summum in concreto non solum in hoc praemi-
 nentia, sed et in reliquis accidentibus.

Sed dicit aliquis nullomodo posse admitti quod
 summum in concreto: id est relatum in eo, quia si daretur
 relatum in eo, illud referretur ad aliquod tri-
 tum.

id n̄ datur aliquis tris ad quem referat̄: q̄ n̄ ē admit-
 tendū tale relatū in cōi. Mai. fit ex ipsa definitio-
 ne relatū. Pl. Min. quia vel illa tris sūt aliquid
 relatiuū; vel aliquid absolutuū; n̄ ē, quia id in hoc
 prāmto darent̄ duo relata in cōi. & cōt̄ duo gr̄
 summa in hoc prāmto: quod ē absurdū. Non 2us
 quia tris absolutus in cōi, ē aliquid analoguū (sicut abstrahit̄
 a substantijs, & accītib; absolutis): q̄ n̄ p̄t̄ eē tris
 relati in cōi, quod est uniuersuū, & quē summa huius
 prāmto

R̄. Ad Mai. relatū in cōi referri ad aliquē
 tris in actu signato: n̄ ē in actu ex ē. Nam in ac-
 tu ex ē referri tris p̄ sua in p̄ra, q̄ illis ē contractuū.
 Deinde eē ad Min. dū, n̄ dari tris in cōi in actu ex
 ē, ad quē relatū in cōi referat̄. Dari t̄ tris in cōi
 ad quem ipsū relatū referat̄ in actu ex ē signato.
 Ad probationē Min. dico illū tris in cōi eē absolu-
 tuū (nā relationes, ut alibi dī ē, n̄ ad retiuū s̄ ad
 absolutuū trant̄). Nū ē inconueniens, quod tris abso-
 lutus in cōi sit aliquid analoguū: quia p̄cūque, prout
 sit in cōi, n̄ trāt relationē, seu relatū in actu ex ē,
 s̄ t̄ in actu signato.

Art. 2us.

22
Diuidiō quōs sūmū huius pramēti

Relatio p̄ialis mōi, quae ē quō sūmū huius pramēti,
diuidit̄ ā Porphyrio ad aequatē mōes spēs subalter-
nōs, nempe in relationē, quae fundat̄ in actionē, &
pass̄: & in relationē, quae fundat̄ in mensura & mē-
surat̄: & in relationē, quae fundat̄ in unit̄; & simi-
litud̄: p̄ quod s̄ diuisio s̄ ad aequatā, quia t̄e t̄e
grā relationū, quot sunt p̄nta p̄xima genericē
loquendo, Cūquidē relationes distinguūt̄ p̄ p̄nta
p̄xima: s̄ tria s̄nt grā p̄nta p̄xima, quae loquē-
do, (nempe unitas, & multatudo; actio, & passio; mē-
sura, & mensurat̄): p̄ tria s̄nt grā seu spēs
subalterna relationū.

Jam ū p̄ unit̄ & multatudo; intelligi idēnticas,
& distinctas, quā aliqua duo habent in aliqua p̄o,
seu n̄a. Per actionē & pass̄ intelligunt̄ omnes cau-
salitates reales, realit̄ p̄cedentes ā causis. Per mē-
surat̄ & mensurat̄ intelligi qualis cō scio, aut cog-
nitō, & eius obiect̄. Nam obiect̄ cōparationē cog-
nitōis appellat̄ mensura quia illa mensurat̄, ē
q̄ illius exēplar, & regula. Etia ē arḡ. quae hoc
t̄ agud cūrsu p̄gonunt̄, remittant̄. —

Quar. 3.

De attributis relationis.

Quing sunt relatiu attributa. 1. & 2. (nempe, ha-
 bere contrariu. ut suscipere magis & minus) coiunt
 aliq. relationibus, n' rōe sui, s' rōe p'ncip. in q' fun-
 danti. Hæc n' aliq. habent contraria, & suscipiunt
 magis & minus: n' coiunt tñ prædicta attributa re-
 lationi, aliquo ex quatuor mōs numeratis à porphirio.
 1us e' quia n' coiit t'ra; cū n' coiāt relationibus multis,
 quarū p'nta n' habent contrariu; nec suscipiunt ma-
 gis, & minus. Nec soli; cū coiāt aliq. qualitatibus.

3us attributu' (quod e', dici ad conuersenda. id e'
 gliari p' ordine' ad se inuicem. Na' Dñs d' serui
 Dñis; & seruis d' dñi seruis) e' propriu' 2° mō re-
 lationis p'alis. 1us e', quia coiit t'ra; n' tñ soli; cū coiāt
 e' relatis s'm dici, & transcētibus.

4us attributu' (quod e', e' s'ut' n'ia) e' e' propriu' 2°
 mō; quia coiit t'ra; n' tñ soli; cū coiāt e' relatis s'm dici,
 & relatis rōis. Ita e' illa dñs hoc loco, e' s'ut' n'ia' quæ
 ita s'ut' & istunt; ut unu' n' sit cā q'ia alterius. 5us
 deniq' attributu' (quod e', e' s'ut' cognitione) e' propriu' 3°

4° mō

4° mo relationu³ priallu³; quia coit³ tri³; soli; ac semper,
& reciprocatu³ cu³ illis. Idem il³ e³ h³ve to³ i³ cu³ sit cog-
nitione³ ac ita se habere, ut si unu³ relatu³ deoate cog-
noscatu³, tanquam uera & realis eientia: aliud quoq³
deitate cognosci debeat, per eandem cognitione³ sal-
tem confuse, & in obliqua, & comitante sm³ & ut puru³
tri³. Dicitu³ si unu³ relatu³ ut excludant³ rela-
ta sm³ dici rigorosa, quia n³ sunt p³rio relata: ut ex-
se n³ habeant h³udine ad aliud. D³ tanqua³ uera,
& realis eientia: ut excludant³ relata uo³, quia n³ s³nt
eientia reales. Dicitu³ concomitant³ tantum, & tan-
qua³ puru³ tri³ ut excludant³ relata transcendentia:
quor³ tri³, quis cu³ illis simul cognoscant³, n³ cognoscunt³
tri³, ut purus tri³; s³ ut cu³ e³nt³ requisita, aut ut ef-
fectus e³nt³ dependens.

Defendit³ quinta³ attributu³ relationu³.

Dices m³o. cu³ sit cognitione³ n³ coit³ omnibus relatis
priallibus: q³ n³ e³ p³rio p³rio 4° mo. p³rio s³nt, quia n³ coit³
relatu³ inco³, cum n³ det³ aliud relatu³ inco³, cu³ quo
ip³u³ n³ possit cognosci: q³ e³nt³ comp³ quia q³ unu³
relatu³

relatio habet plures vias, ad quos referat, p̄ cognos-
ci deitate, quin illi deitate cognoscantur. sufficit n̄
quod hic, uel illa filius in deitate cognoscatur: q̄
huc attributū n̄ cōit omnibus relatis p̄alibus.

By ad Argū. IV. Ans. Ad eius probat̄ dicit, huc
attributū n̄ cōit relatio in cōi in actu exercito: cōit
t̄ illi in actu signato. Ad confir. IV. Ans. Nā si pater
cognoscatur deitate, v̄g. tanquā pater primogeniti:
et ipse primogenitus deitate cognoscatur, saltē con-
se. Nam si nullus filius deitate cognoscatur, falsum
ē dicere Patrem deitate cognosci. i. s̄m aliqua de-
bita paternitatem.

2°. Hoc attributū cōit de relatis v̄is. Idē q̄ relatis
transcendentibus; Denique relatis s̄m dicit. q̄ n̄ ē propriū
4° m̄o relatis p̄alibus. By. IV. Ans. Nā imprimis huc
attributū n̄ cōit relatis v̄is, quia neutrum illorum cog-
noscitur, tanquā vera & realis cōntia. In quo t̄m s̄m
dicitur hoc attributū ēē propriū 4° m̄o relatis p̄alibus
quia s̄ quodlibet illius p̄ cognosci, ut vera, & realis
cōntia. Deinde cōit relatis transcendentibus, quia
unū relatum transcens n̄ cognoscitur t̄m cōcomitantē, & tanquā
purus cōis alterius (in quo s̄m intelligi dicit p̄alibus attributū)
s̄ cognoscitur ut cōi specificans, aut cōis requisita; aut de-
niq̄ tanquā cōis cōntis dependens. Tandem n̄ cōit relatis.

s̄m dicit

sm̄ dicitur, quia nec s̄nt proprie relata, s̄t in quoadmissionem
loquendi: nec ex se habent habitudinem ad triū, s̄t s̄nt
aliquid generis absoluti in suo esse primali.

De gramento actionis. s. s.

→; a Bre. Primo. a s. s. →; s.

a Quid sit actio, & quomodo dividatur.

Tota ratio, seu essentia actionis est eius definitio cognosci
gē. quae ita habet. Actio est agens, quatenus agens est,
actus, seu effectio. i. actio est p̄a, q̄ aliqd denominata agens.
vel actio est m̄us, quo mediante ea efficiens includit meffim.
vel deniq̄. Actio est productio, seu dependentia effis a ca ef-
ficiente, qua dependentia est identificata cum ipso effi, ab
illoq̄ modaliter distinguitur.

Iam u. Actio in cōi (qua est quā sumus huius gramē-
ti) dividitur in creaturā, &eductivā. Actio creativa est
productio alicuius rei independenter a subto. ut cre-
atio Angl. Eductiva u. est productio alicuius rei depen-
dentis a subto. Deinde actio eductiva dividitur in
immanentem, & transeuntem. Actio immanens est illo